

Samrådsredogörelse**Detaljplan för del av fastigheterna Åkeshov 1:1 och Nockeby 1:1 m fl, Nockebyskogen, i stadsdelarna Nockeby och Nockebyhov i Stockholm, Dp 2010-06964****Innehåll**

Innehåll	1
Sammanfattning	1
Bakgrund	2
Hur samrådet bedrivits	2
Synpunkter som tillgodosetts efter program- och plansamråden.....	2
Synpunkter som inte tillgodosetts efter program- och plansamråden	3
Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden	3
Hälsa och säkerhet	10
Miljö- och klimataspekter	12
Övriga frågor	13
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	13
Inkomna synpunkter.....	15
Statliga och regionala myndigheter och förbund.....	15
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	17
Övriga remissinstanser	22
Sakägare enligt fastighetsförteckning.....	24
Övriga, ej sakägare	25

Sammanfattning

Planen syftar till att möjliggöra uppförandet av sex mindre flerfamiljshus längs Gustav III:s väg i kanten mot Nockebyskogen. Planen reglerar även angöring till bergrum samt lossningsplats för etanol tillhörande Nockeby reningsverk. Under samrådet har knappt 40 yttranden inkommit. Planförslaget har mottagits positivt av majoriteten av remissinstanserna, utom av *Stadsmuseet* som avstyrker föreliggande förslag. *Boende i stadsdelen* m fl. önskar att bebyggelsens skala, placering och utformning bättre anpassas till trädgårdsstadens karaktär, att Nockebyskogen värnas och att trafiklösningen motiveras.

Efter plansamrådet har förslaget delvis bearbetats. I planen har införts utökade skyddsbestämmelser avseende riskhänsyn, buller och vibrationer, tillkommande byggrätt för elnätsstation och sophantering samt upphävande av fastighetsplan och konsekvenser till följd av detta.

Kontorets sammanfattande bedömning är att bostadsförsörjningsaspekten i det här fallet väger tyngre än intresset att bevara naturmarken, vilket föreslås i flera yttranden. Förslaget har utformats med ambitionen att sammantaget tillföra

stadsmiljön högre kvaliteter än den skulle få utan exploaterande åtgärder, med bostäder i ett relativt kollektivtrafikhärläge och nära en i översiktsplanen utpekad tyngdpunkt. Förslaget skala och karaktär har inspirerats av befintliga kvarter i närområdet och är väl avvägd till sin omfattning. Ett liknande möte mellan olika skalor, där villor möter mer storskalig bebyggelse, finns redan i planområdets omedelbara närhet vid Nockeby Backe, där Ceremoniens servicehem i 6 våningar möter villorna på andra sidan Gubbkärrsvägen. Den föreslagna bostadsbebyggelsen innebär stora förändringar i området, men den tillkommande bebyggelsens utformning och placering grundar sig på en noggrann analys och värdering av platsen. Det faktum att omgivande villakvarter har stort kulturhistoriskt värde innebär att den nya bebyggelsen måste utformas med extra stor hänsyn och känslighet.

Kontoret anser att gjord sammanvägning mellan ny bebyggelse, ändrad trafikförling via ny angöring och komplettering för reningsverkets behov är helt godtagbar.

Bakgrund

Förslaget syfte och huvuddrag

Detaljplanen syftar till att möjliggöra uppförandet av bostadshus längs Gustav III:s väg i kanten mot Nockebyskogen. Förslaget innebär att sex mindre flerfamiljshus i 4 + 1 våningar kan byggas. Angöring sker via Gustav III:s väg, som utökas med en vändplan. Planen reglerar även angöring till bergrum samt lossningsplats tillhörande Nockeby reningsverk. Planförslaget innebär i ett större perspektiv en förtätning av Stockholm i närheten av en i *Promenadstaden – översiktsplan för Stockholm* utpekad tyngdpunkt – Brommaplan.

Hur samrådet bedrivits

Plansamrådet pågick under perioden 13/2 – 10/4 2013. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, kvadraten, Brommaplans bibliotek, Klädesvägen 12 samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Ett samrådsmöte hölls torsdagen den 21 februari 2013 i Tekniska Nämndhuset.

Synpunkter som tillgodosetts efter program- och plansamråden

- Förelaget antal hus och deras placering är en anpassning dels till riksintresset DeGeer-moränen, dels till säkerhetsavståndet till reningsverkets tankställe för etanol.
- Kompletterande bestämmelser om riskreducerande åtgärder utökas i enlighet med rekommendationerna i riskanalysen. Det innebär skydd mot pölbrand, skadlig värmestrålning samt avåkningsskydd (Drottningholmsvägen).
- Skyddsplankets bestämmelse utökas med bullerskyddsbestämmelse.
- Generell byggrätt ges för skyddsåtgärd mot buller på mark som i övrigt inte får bebyggas.
- Bestämmelse skärps avseende ljudnivå inomhus.
- Bestämmelse införs mot vibrationer.
- Byggrätt för nedgrävda behållare för sophantering införs.
- Byggrätt för elnåtsstation samt u-område införs.
- Upphävande av fastighetsplan och konsekvenser för planläggning av parkmark till följd av detta.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att med ovanstående bearbetningar innebär förslaget en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Synpunkter som inte tillgodosetts efter program- och plansamråden

De som framfört att den föreslagna byggnationen fortfarande är för stor, att det är fel hustyper och för hög exploateringsgrad, att för lite av skogsområdet sparas samt att förslaget visar för liten respekt för kulturhistoriska värden och därför måste ändras har inte fått gehör för sina synpunkter.

Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som inkom under samrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Allmänt om samrådet och planprocessen

Flera **boende** på Grimstahamnsvägen menar att de borde fått inbjudan till samråd och att de bör räknas som sakägare, då de bor nära planområdet och anser sig bli väsentligt påverkade av planens genomförande. **Boende** anser att utställningen inte är korrekt genomförd, då förslaget inte fanns på plats på Brommaplans bibliotek den 14 mars vilket utlovats i samrådsbrevet. Utställningstiden bör därför förlängas motsvarande den uteblivna utställningstiden. **Boende** menar att argumentet att det föreslagna området skulle gränsa till Brommaplans tyngdpunkt inte håller. Fråga framförs om det finns bygglovsförfrågningar som fått negativt besked på sin bygglovsansökan för att förslaget inte överensstämmer med gällande stadsplans riktlinjer.

Exploateringskontoret och Stockholm Vatten önskar att Stadsbyggnadskontoret avvaktar med ett antagande i Stadsbyggnadsnämnden tills det är löst hur markägförhållandena ska lösas i de delar där detaljplanen föreslår att allmän platsmark övergår till kvartersmark (E1 och E2) för Stockholm Vattens ändamål.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Syftet med planprocessen är att pröva och reglera den bäst lämpade markanvändningen. Den regionala utvecklingsplanen (RUF 2010), liksom Promenadstaden - Översiktsplan för Stockholm, ger stöd för föreslagen markanvändningen som bostadsområde. Gällande detaljplaner anger markanvändningen parkmark och det krävs därför ny detaljplan för att bygglov för bostäder ska kunna beviljas. Gällande detaljplaner saknar genomförandetid och kommunen har rätt att avgöra när och var ny detaljplan ska göras.

Sakägarkretsen har avgränsats till direkt angränsande fastigheter till planområdet med visuell kontakt med planområdet. Stadsbyggnadskontoret anser att fastigheterna längs Grimstahamnsvägen inte är direkt berörda då en rad med villor ligger emellan. Staden har skyldighet att bereda tillfälle till samråd vilket har skett genom att handlingarna funnits tillgängliga på stadens hemsida. Sakägare har meddelats personligen genom brev. Det finns inga formella krav på att separat samrådsutställning ska anordnas, vilket ändå genomförts i såväl Tekniska Nämndhuset som på Brommaplans bibliotek. Staden anser därför att samrådet är korrekt genomfört och inte behöver förlängas.

Hur överlåtelse av allmän platsmark till Stockholm Vatten ska ske är en genomförandefråga som regleras i avtal mellan berörda parter före planens antagande.

Allmänt om förslaget och utvecklingen

Några **boende** framför synpunkt om att man är positiv till att bebygga hela eller delar av området, men majoriteten av de **boende** är kritiska till föreslagen utformning. Många tycker att det är en bra plats att bygga på men att förslaget är för storskalig, att trafikproblematiken på Åkeshovsvägen-Djupdalsvägen måste lösas först eller att bebyggelsen bör lokaliseras närmre Drottningholmsvägen. Både **boende** och **remissinstanser** framför att förslagets förändrats positivt sedan programsamrådet.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak positiv till förslaget som tillför kvalitéer till stadsbilden och ger ett värdefullt tillskott av lägenheter i ett centralt och kollektivtrafikhärläge. Förslaget är väl anpassat till omgivande bebyggelse och tillför kvalitéer för stadsbilden genom att dubbelsidighet skapas längs Drottningholmsvägen i ett läge med relativt låga vistelsevärden. Det är positivt att bebyggelsens utbredning har reducerats, framför allt i den norra delen.

Skönhetsrådet anser att planformen, så som den nu redovisas med ett mindre antal hus, förändrats till det bättre. Rådet beklagar att trafiksituationen gör det omöjligt att ansluta till området direkt från Drottningholmsvägen och att avskärmning med skyddsplank behöver uppföras eftersom de stadsmässiga värdena av bebyggelsen minskar.

Arkitektur och gestaltning

Boende och **Åkeshovs Trädgårdsstadsförening** anser att bebyggelsen inte är tillräckligt väl gestaltad med hänsyn till den befintliga miljön avseende höjd, storlek och utformning. Husen är för storskaliga och karaktären av villastad kommer att påverkas negativt. Det saknas illustrationer så att man kan bedöma påverkan på trädgårdsstaden av den föreslagna byggnationen. Till exempel vy från Grimstahamnsvägen som visar de nya byggnadernas verkliga proportioner.

Bromma Hembygdsförening anser att de enskilda punkthusens volym tillsammans med avståndet mellan huskropparna kommer att skapa en kompakt husvägg som kommer ödelägga det landskapsrum, som skapats vid upprättandet av trädgårdsstaden. Landskapsrummet har idag även andra kvalitéer än rekreativa som inte har beaktats i planförslaget. Planförslaget innebär att den nu tydliga gröna och öppna gränzonen mellan stadsdelarna Nockeby och Nockebyhov försvinner. Föreningen anser att planförslaget inte bör drivas vidare. Alternativt är det nödvändigt att en djupare miljökonsekvensbedömning görs för att bedöma såväl natur- som kulturvärdena i området.

Bromma stadsdelsnämnd anser det missvisande att kalla bebyggelsen för stadsvillor, då det snarare rör det sig om punkthus med 4 till 5 våningar. Den arkitektoniska och stadsbildsmässiga gestaltningen bör ansluta väl till omgivande bebyggelse och stor vikt läggas vid materialval, kvalitet och utformning.

Stadsmuseet anser att föreslagen nybebyggelse är för dominant, trots att antalet föreslagna byggnadskroppar minskats från nio till sex stycken. De stora volymerna innebär ett tillägg av bastanta flerbostadshus snarare än ”stadsvillor” som de beskrivs i planhandlingarna.

Skönhetsrådet anser att det saknas en arkitektonisk skärpa med variation såväl mellan de två husgrupperna som inom respektive grupp. Det borde vara ett villkor att få bygga på platsen, eftersom läget vid Drottningholmsvägen leder till världsarvet Drottningholm. Skönhetsrådet tillstryker förslag till detaljplan under förutsättning att bebyggelsens arkitektoniska gestaltning bearbetas i enlighet med ovan.

Trafikkontoret anser att plankets utseende ska anpassas efter planket på motstående sida av Drottningholmsvägen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret anser att förslaget stämmer väl överens med övergripande stadsbyggnadskaraktärer som redan finns i Bromma. Utformningen med alléträd, parallell lokalgata och en strikt husrad samspelar med bebyggelsen på andra sidan vägen. Stadsbyggnadskontoret anser att de föreslagna volymerna fungerar väl i relation med det storskaliga gaturummet och mot den bakomliggande skogen. Ett liknande möte mellan villor och högre bebyggelse finns redan i planområdets omedelbara närhet vid Nockeby Backe, där Ceremoniens servicehem i 6 våningar möter villorna på andra sidan Gubbkärrsvägen.

Stadsbyggnadskontoret delar Skönhetsrådets synpunkt att upplevelsen längs Drottningholmsvägen är viktig. Den tillkommande bebyggelsens gestaltning kommer att bearbetas vidare i den fortsatta processen, liksom skyddsplankets utformning. Detaljplanen anger ramarna för byggrätt och utformning, medan den slutgiltiga arkitektoniska utformningen kommer att studeras vidare under bygglovskedet.

Kulturmiljö

Stockholms stadsmuseum avstryker förslaget till detaljplan då den ej beaktar eller tar hänsyn till områdets kulturmiljö. PBL kap 2 § 6 kan vara tillämplig. Dels innebär planen enligt stadsmuseet flytt av en historisk vägsträckning, lämningarna från Gustav III:s väg som ledde till Drottningholm. Vägens kulturhistoriska värde är just dess autentiska sträckning. Förslaget att flytta en historisk vägsträckning innebär att denna kulturhistoria raderas. Dessutom medför de föreslagna byggnadsvolymerna en icke önskvärd dominans gentemot den mer småskaliga bebyggelsen i kulturhistoriskt utpekade stadsdelar. I ett omstuderat förslag kan nybebyggelse bli ett positivt tillskott och om Gustav III:s väg respekteras i sin ursprungliga sträckning kan den utgöra en intressant historisk koppling i den nya miljön.

Bromma Hembygdsförening framför att Gustav III:s väg dels kommer att försvinna, dels att förlora sin karaktär. Det är inte försvarbart att utplåna den ursprungliga och vackra sträckningen av Gustav III:s väg.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Gustav III:s väg är inget riksintresse för kulturmiljövård utan klassas som "övrig kulturhistorisk lämning" och faller därmed utanför Kulturminneslagen för fasta fornlämningar. Staden anser att behovet av att tillskapa nya bostäder är större än motivet att bibehålla det exakta vägläget. Huvudsträckningen längs Gustav III:s väg finns fortsatt kvar, men i nytt läge närmre Drottningholmsvägen.

Stadsbyggnadskontoret menar att den föreslagna höjdsdalan på bebyggelsen fungerar väl i relation till den mer småskaliga bebyggelsen på andra sidan Drottningholmsvägen. Det storskaliga gaturummet skapar tillräcklig distans mellan befintlig villabebyggelse och de nya bostadshusen. Den översta våningen är indragen för att ytterligare bryta upp och minska volymen.

Olägenheter för grannar

Boende norr om Drottningholmsvägen och på Grimstahamnsvägen framför synpunkter om negativ påverkan från de planerade flervåningshusen på grund av ökad insyn och eventuell nedskuggning vintertid. De kommer även få en minskad utblick över det öppna ängsområdet. De anser att förslaget medför minskat marknadsvärde för deras fastigheter. Det kommer även vara mycket störande byggnadsarbeten under längre tid.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stockholm stad genomgår för närvarande en kraftfull förändring för att tillmötesgå det bostadsbehov som finns i såväl staden som regionen. Det innebär att vi i allt högre grad kommer behöva vänja oss vid en förändrad stadsbild, inte minst i ytterstaden. Staden menar att de störningar och de förändringar förslaget medför för boende är acceptabla och går att motivera i detta förhållandevis centrala läge. Det finns inga belägg för att marknadsvärdet kommer att minska för kringliggande villafastigheter.

Parker och grönområden

Boende framför att grönområdet utgör en naturlig grön kil med i stora delar opåverkad ursprunglig natur. Påverkan på skogen måste bli så liten som möjligt för att djurlivet inte ska påverkas. Både skogsbacken och den stora grässlätten har höga vistelsevärden för hundpromenader, lek, fotboll etc. Vid dagens vändplan används backen för pulkaåkning vintertid. Hela eller delar av bebyggelsen bör därför inte bebyggas. **Boende** är även oroliga för att det ska komma krav från boende eller exploatör att avverka skogen bakom husen för att få in mer luft och ljus. **Boende** framför att en opartisk naturexpert bör genomföra en konsekvensanalys av förslagets påverkan på naturvärdena

Bromma stadsdelsnämnd föreslår en upprustning av intilliggande lekplatser, parkvägar och grönområden, som kompensation för den ianspråktaga grönmärken. I samband med byggnationen bör en rejäl utgallring göras av den närliggande täta Nockebyskogen. Förvaltningen förutsätter att upplagsområdet som går förlorat till följd av planens genomförande, kommer att få en ny likvärdig placering i närområdet.

Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening saknar en ordentlig inventering av naturvärden i området då träd kommer att behöva avverkas i kanten av skogen. Föreningarna har vid besök på platsen kunnat

konstatera att skogen har höga naturvärden i form av gamla träd och en god förekomst av död ved. I planhandlingarna framkommer att det kan bli fråga om ”skötsel och försiktig avverkning” för att blottlägga DeGeer-moränerna. Om planen genomförs måste hänsyn tas så att inte röjningarna påverkar naturvärdena negativt. Även krav om röjningar och borttagande av döda träd kan komma från kommande boende vilket bör belysas. Föreningarna önskar även att man ritar om planen så att flyttblocket inte behöver flyttas.

Bromma Hembygdsförening anser att bebyggelsen innebär en orimlig förvanskning av landskapsbilden och att Nockebyskogen som riksintresse för naturvärden kommer att skadas påtagligt.

Stadsmuseet anser det olämpligt att flytta eller förskjuta ett flyttblock, ett geologiskt naturminne.

Trafikkontoret framför att de nya skyddsplanken längs Drottningholmsvägen måste placeras så att befintliga alléträd inte kommer att skadas.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Placering och utformning av tillkommande bebyggelse och byggnadernas möte med skogen har studerats på plats för att minimera intrånget i skogen och i skyddsområdet kring DeGeer-moränerna. Det har lett fram till nya husplaceringar och en reducering av antalet hus efter programsamrådet. Vridningen av flyttblocket och nya husplaceringar har stämts av med sakkunnig geolog. Att området är klassat som riksintresse beror på DeGeer-moränerna och inte på grund av ekologiska aspekter. Sammantaget bedömer stadsbyggnadskontoret att intrånget blir så litet att ingen naturinventering behövs.

Syftet är att den orörda naturmarkskaraktären i det kvarvarande skogsområdet ska bevaras. Områden i Nockebyskogen, utanför planområdet, kommer att bevaras som skog på allmän naturmark. Då det är staden som sköter skogen kan det allmänna intresset av bevarad naturskog beaktas. Röjningar för att tydliggöra riksintresset får i varje enskilt fall vägas mot de naturvärden som finns på platsen. Den kvarvarande delen av Nockebyskogen är tillräckligt stor för att man ska kunna uppleva naturen och dagens rekreativa värden kan behållas. Skogen är fortsatt nära från allmän gata.

Skyddsplanket mellan Drottningholmsvägen och planområdet placeras i den nuvarande cykelbanan för att bevara den befintliga trädradens utbredning och minimera påverkan på trädkronor och rotsystem. Stadsbyggnadskontoret välkomnar föreslagen grönkompensation. Frågan hanteras vidare i genomförandeskedet av exploateringskontoret och Bromma stadsdelsförvaltning. Även frågan om ersättningsplats för upplagsområdet kommer att hanteras vidare under genomförandet. Berörd förvaltning är informerad och väl medveten om situationen.

Gator och trafik

Biltrafik

Generellt önskas tydligare motivering till vald trafiklösning och varför de nya bostäderna inte påverkar genomfartstrafiken i befintliga bostadsområden. **Boende** och **Bromma hembygdsförening** menar att trafiksituationen behöver ses över som helhet från Mälaröarna och via Brommaplan innan ytterligare trafik

leds in på Drottningholmsvägen. Drottningholmsvägen är redan idag hårt belastad och med förslagets genomförande kommer den inte att kunna breddas i framtiden. **Boende** menar att Gustav III:s väg är olämplig som angöringsgata pga transporter till reningsverket och då den används som skolväg. Synpunkter framförs att utfart bör ske vid korsningen Drottningholmsvägen/Rånövägen alternativt vid korsningen Gubbkärrsvägen/Drottningholmsvägen.

Länsstyrelsen framför synpunkt att väg 261, Drottningholmsvägen, har kapacitetsproblem. Det behöver framgå att förslagets bebyggelseutbredning inte inkräktar på eventuella utbyggnadsbehov av vägen, inklusive cykelkörfält.

Boende och **Olovsunds Trädgårdsstadsförening** framför att det redan idag är problem med höga hastigheter och trotsande av genomfartsförbud vid Åke-shovsvägen-Djupdalsvägen. **Olovsunds Trädgårdsstadsförening** motsätter sig detaljplanen så länge trafikproblemen längs dessa vägar inte är lösta på ett godtagbart sätt. **Bromma stadsdelsnämnd** anser att det är tillfredställande att parkeringstalet har satts till 1,0 bilplatser/lägenhet och att cykelparkering avses ordnas inom fastigheten. **Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening** anser att ett parkeringstal på 1,0 är för högt och att den valda utformningen gör att planen kommer att alstra biltrafik. Planeringen måste styra bort från biltrafik till kollektivtrafik och gång/cykel. Fråga framförs från **boende** om det kommer bli parkeringsgarage under husen.

Gång- och cykeltrafik

Boende och **Åkeshovs Trädgårdsstadsförening** framför att Gustav III:s väg används som skolväg. Situationen måste belysas då det tillkommer 270 nya fordonsrörelser. **Bromma stadsdelsnämnd** anser det ytterst angeläget att barnens behov, i förhållande till trafikmiljön, prioriteras i den fortsatta planprocessen. Över den livligt trafikerade Drottningholmsvägen bör en gångbro, alternativt gångtunnel, anläggas.

Tillgänglighet

Bromma stadsdelsnämnd och Trafikkontoret anser att stadens tillgänglighetskrav för funktionshindrade ska följas, vilket bland annat innebär att trappsteg mellan ytan framför bostadsentré och själva entréplanet inte får förekomma. All ny vegetation ska, med hänsyn till allergi, följa anvisningarna i stadens utemiljöprogram.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Trafikverket har nyligen lämnat remissvar i samband med detaljplanen för kv. Grammet vid Brommaplan, avseende den framtida trafiksituationen på Drottningholmsvägen (yttrande daterat 2013-09-09). Detaljplanens genomförande innebär att tillräckliga ytor kommer finnas kvar för en utbyggnad av Drottningholmsvägen i enlighet med Trafikkontorets förslag och Trafikverkets remissvar för kv. Grammet:

Trafikverket arbetar med att ta fram en vägplan för en smal fyrfältsväg på sträckan Tappström-Nockeby. Fyrfältsvägen ska innehålla två körfält för kollektivtrafik. Enligt länsplan för Stockholms transportinfrastruktur 2014-2025 som för närvarande är på remiss föreslås projektet byggstarta år 2015. Parallellt med vägplanen har en åtgärdsvalsstudie tagits fram. Åtgärderna som diskuteras i rapporten kan ses som ett komplement till den vägplan som pågår för Ekerövägen. Nästa steg i arbetet är att Trafikverket tillsammans med berörda aktörer beslutar

om fortsatt hantering. Ett åtgärdsförslag som diskuterats i åtgärdsvalsstudien är kollektivtrafikkörfält i båda riktningarna mellan Ekerö och Brommaplan. Av aktuell planbeskrivning framgår att "I och med trädalléerna och befintlig bebyggelse längs Drottningholmsvägen, så finns redan hinder för att tillskapa ytterligare körfält på sträckan mellan Brommaplan och Gubbkärrsvägen. Om behov i framtiden finns för prioritering av kollektivtrafiken i riktning mot Ekerö, så bedömer trafikkontoret att detta kan tillgodoses genom att omvandla ett körfält av tillgängliga 2+2 körfält till kollektivtrafikkörfält". Trafikverket anser att det är viktigt att beakta och säkerställa att detta inte omöjliggörs, för att skapa en god effekt på det övergripande vägnätet.

En angöring från Drottningholmsvägen är inte möjlig då dess funktion i huvudvägnätet inte bör försämrats på något sätt, till exempel genom fler anslutningspunkter. Tillkommande bebyggelse beräknas alstra ca 270 trafikrörelser/dygn, vilket är en begränsad ökning som befintligt vägnät har kapacitet att klara av. Trafiksituationen på huvudvägnätet är en övergripande strategisk fråga som inte kan lösas inom ramen för detta projekt. Staden är väl medveten om problemet och en övergripande utredning pågår därför inom Trafikkontoret.

Staden delar boendes åsikt att det finns problem med trafikanter som inte följer gällande trafikregler. Att bilister inte respekterar gällande trafikregler är en ordningsfråga och bör lösas som en sådan, det kan inte hanteras inom pågående planprocess. Åtgärder planeras för att säkra Gustav III:s väg som skolväg, genom en breddning av trottoaren och passage förbi vändplanen på ett trafiksäkert sätt. Det finns inte utrymme för en bro över/tunnel under Drottningholmsvägen. Planen möjliggör utbyggnad av garage under fastigheterna, men parkering är i första hand avsedd att lösas som markparkering invid och längs angöringsvägen på kvartermark. Stadens program för tillgänglighet kan uppfyllas.

Teknisk försörjning

El/Tele

Fortum framför att det behövs en elnätstation för strömförsörjning av planerad bebyggelse. Lämplig placering är mellan husen inom parkområdet.

TeliaSonera Skanova Access AB har befintlig teleanläggning som korsar planområdet i närheten av tilltänkta hus 5 och 6 samt en befintlig teleanläggning i närheten av tilltänkta parkeringen. Skanova utgår från att nödvändiga åtgärder i telenätet till följd av planförslaget kommer att framgå av planhandlingarna.

Energiförsörjning

AB Fortum Värme anför att en gasledning ligger i nuvarande gång- och cykelväg utefter Drottningholmsvägen och kan bli berörd.

Avfallshantering

Trafikkontoret framför att i planbeskrivningen inte redogörs för vilket system som ska användas för avfallshantering. Staden förordar maskinell hantering på denna plats enligt avfallsplanen. Avståndet mellan entré och avlämningsplats skall inte överstiga 50 meter för att uppnå god tillgänglighet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Plankartan kompletteras med u-område och byggrätt för ny elnätstation. Flytt av TeliaSonera ledningar kommer att regleras i avtal mellan staden och ledningsägaren.

Flytt av befintliga ledningar bekostas av exploatören. Planhandlingarna kompletteras med uppgift om detta.

Avfallshämtning föreslås lösas genom kassuner, vilket förtydligas i planbeskrivningen. Plankartan kompletteras med byggrätt för nedgrävd anordning på mark som annars inte får bebyggas.

Hälsa och säkerhet

Buller och vibrationer

Boende är oroliga för ökat buller och att ljudet kommer studsa tillbaka mot villaområdet från det nya skyddsplanket. Boende längs Drottningholmsvägen känner oro för ökade vibrationer, som förvärras med ytterligare trafik och sprängningar under byggtiden. Oro finns för skador på angränsande fastigheter till följd av genomförandet.

Bromma stadsdelsnämnd anser det angeläget är att utomhusmiljön utformas så att bullret i möjligaste mån minimeras och att de nya husen och en bra livsmiljö erhålls. **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** tillstryker planförslaget under förutsättning att risken för störande vibrationer till nya bostäder från tung trafik på Drottningholmsvägen studeras i det fortsatta planarbetet och redovisas i planens utställningsskede. Om risk bedöms finnas att markvibrationer kommer spridas till bostäderna bör en skyddsbestämmelse anges på plankartan.

Länsstyrelsen anser att dimensionerande trafikmängder eller bullernivåer bör framgå i planen, så att eventuell framtida bullerökning innefattas i underlaget. Skyddsplankets bullerdämpande funktion behöver säkerställas med bestämmelse i detaljplanen.

Det bör även regleras att bullerskärmar får uppföras på mark som i övrigt inte får bebyggas, där det kan finnas anledning att ytterligare skärma mot oönskat buller.

Länsstyrelsen anser också att det bullerutsatta läget motiverar att högre krav ställs på ljudnivån inomhus. Det bör i fortsatt planläggning även kontrolleras att boende inte kommer att utsättas för störande vibrationer eller lågfrekvent buller från trafiken.

Risk

Stockholm Vatten AB anför att fram till oktober 2013 kommer en utredning att genomföras där den framtida avloppsreningen i västerort kommer klargöras. Resultatet av denna utredning kommer att leda till ett inriktningsbeslut i vilket fastställs om verket kommer att byggas ut eller omlokaliseras till annan plats. Beroende på vilket alternativ som väljs menar bolaget att detaljplanens genomförande kommer få stora konsekvenser. Arbetet med detaljplanen bör därför enligt Stockholm Vatten skjutas fram och hanteras då inriktningsbeslutet tagits.

Länsstyrelsen anser att planbestämmelserna bör kompletteras och revideras så att de säkerställer att skyddsplanket ska reducera strålning från brand och hindra utbredning av pölbrand. Skyddet bör ge motsvarande effekt som brandskyddad fasad inklusive fönster. Länsstyrelsen saknar utredning som visar att angiven höjd är tillräcklig. Det behöver också säkerställas att en avåkning från Drottningholmsvägen inte skulle kunna medföra att en eventuell olycka med ett utsläpp av farligt gods kan inträffa närmare bebyggelsen än 25 meter.

Trots beslutet i Stockholm Vattens styrelse att lägga ner anläggningen i Bromma, kan det i dagsläget dock inte uteslutas att reningsverket byggs ut. I planprocessen behöver klargöras om en framtida utbyggnad tar tillräcklig hänsyn till skydd mot olyckshändelser för boende och övriga.

Boende samt **Åkeshovs Trädgårdsstadsförening** undrar om det genomförts en korrekt riskanalys av den nya föreslagna vändplanen för lastbilar till reningsverket med explosivt material och önskar därmed en tydlig information från Stockholms stad kring detta riskförhållande. **Stockholms Brandförsvar** framför synpunkt att risker vid transport av farligt gods och brandfarliga varor måste beaktas under fortsatt process.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret delar synpunkterna att bullerplanket måste utformas så att bullersituationen inte försämras för boende på motsatta sidan. Plankets exakta utformning kommer studeras vidare under kommande bygglovsprocess. En förutsättning för att planområdet ska kunna byggas ut är att bullerkraven kan klaras, även avseende riktlinjer för stomljud. Bebyggelsen och skyddsplank kommer samtidigt förbättra bullersituationen i Nockebyskogen, vilket ger positiva konsekvenser för rekreativt värde. Den tillkommande trafiken utgör en procentuellt sett mycket liten ökning i förhållande till befintliga trafikflöden och bedöms inte påverka bullernivån för boende på andra sidan Drottningholmsvägen nämnvärt.

En detaljerad riskbedömning finns framtagen (WSP 2008.04.29), vilken visar att planket har tillräcklig höjd. Kompletterande skyddsbestämmelser förs in på kartan i enlighet med Länsstyrelsens synpunkter, avseende att planket ska skydda mot buller och skadlig värmestrålning samt att avåkningsskydd ska finnas. En generell bestämmelse införs att bullerskydd får uppföras på mark som i övrigt inte får bebyggas samt en ny bestämmelse om ljudnivån inomhus. Inom befintlig byggrätt vid tunnelmynningen (E1 på plankartan) finns också möjlighet att uppföra plank. Den generella skyddsbestämmelsen ger även möjlighet att bullerskydda mot reningsverkets verksamhet på kvartersmark. Skyddsbestämmelse kommer även att införas avseende risk för markvibrationer.

Vid Stockholm vattens styrelsemöte den 4 september 2013 fattades ett inriktningsbeslut för den framtida avloppshanteringen i Västerort. Brommaverket läggs ned och avloppsvattnet från Västerort leds till Henriksdalsverket som byggs ut för den nya belastningen och anpassas till nya miljökrav. Skulle detta inriktningsbeslut ändå inte genomföras och Nockebyanläggningen bli kvar menar staden att det ändå är möjligt att förena bostäder med verksamheten i föreslagen omfattning. En överenskommelse finns även mellan Staden och Stockholm Vatten om möjlighet till samlokalisering av bostäder och renings-

verk, baserad på en rapport om avstånd till bebyggelsen och lämpliga skyddsåtgärder, "Möjligheter till lokalisering av bostäder m.m. i närheten av Bromma ARV, beställd av Stockholm Vatten AB, Exploateringskontoret (SWEKO 2011-02-24). Hänsyn till dessa förutsättningar har tagits i planförslaget.

Det förekommer redan idag transporter av farligt gods, etanol, till Nockebyanläggningen, och den nya situationen innebär ingen förändring av transporterens omfattning. Planen medför däremot en säkrare situation genom att riskreducerande åtgärder genomförs. Detta sker genom att en fullstor vändplan byggs ut för säkrare vändning av risktransporter samt att en ny skyddad lossningsplats byggs ut.

Det är idag oklart vilka behov ett framtida utbyggt reningsverk kommer ha avseende omfattning, kemikaliehantering och transporter av farligt gods. Vid en utbyggnad finns redan idag en stor mängd närliggande bostäder att ta hänsyn till. Tekniker måste väljas som reducerar risken vid kemikaliehantering och transport av sprängämnen då hela hanteringen föregår i tätbebyggt område. En utbyggnad skulle pågå under en begränsad tid, och därmed medföra störningar som är hanterbara och acceptabla för närboende. Kompletterande arbetstunnlar för eventuell utbyggnad och portar för framtida transporter är möjliga att anlägga från Gubbkärrsvägen.

Störningar och risk för skador på befintlig bebyggelse i samband med nybyggnation regleras i PBL 9 kap 1 § och är ej en planfråga. Frågan följs upp under genomförandet av byggherren.

Miljö- och klimataspekter

Konsekvenser för miljön

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att planförslaget på ett bra sätt redogör för de miljöfrågor som berörs i projektet och som miljöförvaltningen beskrivit i sitt underlag för miljöfrågor.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Stockholms och Söderorts Naturskyddsföreningar anser att planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan med hänsyn till påverkan på naturvärden i Nockebyskogen och ökad trafik. Föreningarna anser även att bebyggelsen är av sådan art som menas i 5 kap 18 § 3 stycket plan- och bygglagen (PBL -87), då 6 stycken stadsvillor rimligen bör ses som sammanhållen bebyggelse.

Luftkvalitet

Boende är oroliga för ökad partikelspridning. Fråga framförs om hur luftkvaliteten kommer förändras med genomförandet samt vilka hälsoeffekter det innebär för närboende.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att risken för luktstörningar från verket inte är så stor jämfört med reningsverkets del vid Brommaplan. Bostadsbebyggelsen bör kunna fungera samtidigt som en strategisk utveckling sker för Nockebydelen av Bromma reningsverk.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret anser att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt miljöbalken i nuläget inte är nödvändig, då de miljöfrågor som är aktuella hanteras i planen. Påverkan på naturvärden och tillkommande trafikökning är inte så omfattande att en särskild miljökonsekvensbeskrivning behöver upprättas.

Den tillkommande trafiken utgör en procentuellt sett mycket liten ökning i förhållande till befintliga trafikflöden och bedöms inte påverka luftkvaliteten i närområdet nämnvärt. Med vald bebyggelseutformning, med ett fortfarande brett gaturum kring Drottningholmsvägen, behöver det inte befaras att bebyggelsen bidrar till att miljökvalitetsnormerna för luft överskrids. Detta redogörs närmare för i planbeskrivningen.

Övriga frågor

Lantmäterimyndigheten upplyser om att fastighetsplan för Nockeby 1:34 (P2005-16498) måste upphävas för att fastighetsbildning ska kunna genomföras enligt planförslaget. Följden av det blir att del av stadsplan (Pl 6002) åter blir gällande. Det kilformade området som enligt den planen ska tillhöra Nockeby 1:34 måste därför, vid fastighetsreglering av områdena markerade (E1 och E2) tillhöra Nockeby 1:34, vilket även det regleras till fastigheten. Om det inte är syftet menar Lantmäterimyndigheten att området bör tas med i planförslaget och utläggas till parkmark.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Upphävandet av fastighetsplanen anges under administrativa bestämmelser på plankartan. Plankartan och genomförandebeskrivningen kompletteras i samråd med Lantmäterimyndigheten.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Kontoret delar helt Länsstyrelsens bedömning att förslaget bör kunna genomföras eftersom de synpunkter Länsstyrelsen framfört i sitt remissyttrande har beaktats. Kontoret gör bedömningen att den föreslagna utbyggnaden kan äga rum utan att påtagligt skada riksintressena DeGeer-moränen och Drottningholmsvägen och utan att påtagligt skada det regionala intresset Bromma avloppsreningsverk. I planen införs skyddsbestämmelser avseende riskhänsyn, buller och vibrationer, tillkommande byggrätt för elnätsstation och sophantering samt upphävande av fastighetsplan och konsekvenser till följd av detta.

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter mellan boende och den tillkommande bebyggelsens omfattning, utformning och placering, trafikförsörjning samt påverkan på rekreationsområdet kunnat identifieras. Intressekonflikt finns även mellan önskemålet att bevara den orörda naturmarken med död ved i Nockebyskogen och röjning av DeGeer-moräner för att synliggöra riksintresset eller för att ge bättre ljusförhållanden för tillkommande bebyggelse. Staden menar att påverkan på skogsområdet som helhet kommer bli liten och endast beröra brynet. Den öppna ängen med pulkabacken kommer att bevaras för rekreation. Bullersituationen kommer samtidigt att förbättras i skogen till följd av bullerskydd och ny bebyggelse, vilket ger förbättrade rekreativa värden. Staden ansvarar för den fortsatta skötseln av naturmarken och det finns

ingen rätt för exploatör eller boende att ta ner träd eller genomföra röjningar inom skogsområdet. Det ekologiska värdet av att bevara död ved får i varje enskilt fall bedömas mot vikten av att synliggöra riksintresset.

Kontorets sammanfattande bedömning är att bostadsförsörjningsaspekten i det här fallet väger tyngre än intresset att bevara naturmarken, vilket föreslås i flera yttranden. Förslaget har utformats med ambitionen att sammantaget tillföra stadsmiljön högre kvaliteter än den skulle få utan exploaterande åtgärder, med bostäder i ett relativt kollektivtrafikhärläge och nära en i översiktsplanen utpekad tyngdpunkt. Förslagets skala och karaktär har inspirerats av befintliga kvarter i närområdet och är väl avvägd till sin omfattning. Ett liknande möte mellan olika skalor, där villor möter mer storskalig bebyggelse, finns redan i planområdets omedelbara närhet vid Nockeby Backe, där Ceremoniens servicehem i 6 våningar möter villorna på andra sidan Gubbkärrsvägen. Den föreslagna bostadsbebyggelsen innebär stora förändringar i området, men den tillkommande bebyggelsens utformning och placering grundar sig på en noggrann analys och värdering av platsen. Det faktum att omgivande villakvarter har stort kulturhistoriskt värde innebär att den nya bebyggelsen måste utformas med extra stor hänsyn och känslighet. En fortsatt bearbetning av husens gestaltning är motiverad under kommande bygglovprocess, vilket kan ske inom ramen för detaljplanens bygg rätt.

Kontoret anser att gjord sammanvägning mellan ny bebyggelse, ändrad trafikförling via ny angöring och komplettering för reningsverkets behov är helt godtagbar.

Utbyggnad av Drottningholmsvägen

Planförslaget inkräktar inte på möjlighet att öka kapaciteten på Drottningholmsvägen, på sträckan Tappström - Nockeby, genom att bygga ut den enligt Trafikverkets remissvar i ett parallellt pågående planprojekt för Brommaplan, i kv. Grammet. Mellan Brommaplan och Gubbkärrsvägen finns redan hinder, i form av alléer och befintlig bebyggelse, för att tillskapa ytterligare körfält.

Buller från trafiken på Drottningholmsvägen

En genomförd bullerutredning visar att fastställda riktvärden för trafikbuller kan tillgodoses för den nya bebyggelsen, som blir bulleranpassad genom utformning och viss skärmning av balkonger/uteplatser. Bullerutredningen baseras på en prognostiserad trafikökning enligt Trafikstrukturutredning Västerort etapp 1, prognosår 2030 bas. Bestämmelserna skärps avseende trafikbullernivåer inomhus till att motsvara minst ljudklass B.

Risk

Stadsbyggnadskontoret anser att de riskfrågor som finns avseende närheten till reningsverket är hanterbara. Genomförandet medför åtgärder för en säkrare hantering av farligt gods, etanol, än vad som sker idag. Stockholm Vatten har fattat ett inriktningsbeslut att lägga ner verksamheten. Även om verksamheten skulle bli kvar, kommer en utvidgning behöva ske med hänsyn till idag befintliga bostäder och förutsättningen att man befinner sig i tätbebyggt område. Planförslaget grundas på genomförda riskanalyser samt på tidigare överenskommelse mellan staden och Stockholm vatten avseende lokalisering av bostäder i närheten av reningsverket, (*Möjligheter till lokalisering av bostäder m.m. i*

närheten av Bromma ARV, beställd av Stockholm Vatten AB och Exploateringskontoret (SWECO 2011-02-24).

Skyddsplanket ska utformas på ett sätt så att det inte reflekterar buller mot bostäder norr om Drottningholmsvägen.

Skyddsbestämmelser införs i planen i enlighet med rekommendationerna i genomförd riskanalys avseende transporter av farligt gods på Drottningholmsvägen. Analysen visar att risknivån sänks till en acceptabel nivå, och att bebyggelse därmed kan uppföras enligt förslaget, under förutsättning att i utredningen beskrivna riskreducerande åtgärder vidtas.

Luftkvalitet

Planområdet är utsatt för luftföroreningar från trafiken. Halten av inandningbara partiklar, PM 10, är beräknade 10-60 meter från vägen. Miljökvalitetsnormen torde därför inte överskridas inom området i dagsläget. Övriga miljökvalitetsnormer, inklusive kvävedioxid och bens(a)pyren, bedöms komma att klaras i planförslaget. Den föreslagna bebyggelsen torde inte heller medverka till att en miljökvalitetsnorm för luft överskrids, då den är förhållandevis låg och belägen på över 20 meter från vägen och vägrummet i övrigt är öppet med låg villabebyggelse norr om Drottningholmsvägen. Den trafikökning som projektet kan medföra, bedöms inte medverka till att miljökvalitetsnormen för partiklar överskrids. Det föreligger inte heller någon risk för överskridande av miljökvalitetsnormens gränsvärde för kvävedioxid. Planbestämmelse avseende ventilationssystemet har införts i planen.

Behovsbedömning

Stadsbyggnadskontoret har gjort en behovsbedömning av planprojektet enligt plan- och bygglagen och miljöbalken och redovisar skälen till sitt ställningstagande i planbeskrivningen, under rubrik "Behovsbedömning". Kontorets bedömning är att en miljöbedömning och därmed en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i miljöbalken 6 kap 11 § eller PBL 5 kap 18 § inte behöver göras då planens genomförande inte förväntas medföra betydande skada på riksintresset.

Tillgänglighet, sophantering

Planförslaget uppfyller de krav på tillgänglighet som finns i gällande lagstiftning. Stadens riktlinjer anger därutöver högre krav än vad gällande lagstiftning kräver avseende bl a sophantering, vilket kan tillgodoses i planen. Utrymmen för källsortering av avfall planeras i särskild lokal.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas en sammanfattning av inkomna synpunkter. För yttrandena i sin helhet hänvisas till planakten för projektet, dnr 2010-06964. Planakten för ärendet finns tillgänglig i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen bedömer utifrån nu kända förutsättningar att det inte finns skäl att anta att Länsstyrelsen kommer att pröva kommunens beslut och upphäva detaljplanen med stöd av 12 kap. 3 § ÄPBL. Detta förutsätter att nedanstående synpunkter som berör frågor enligt 12 kap. 1 § ÄPBL beaktas.

Risker med farligt gods

Väg 261, Drottningholmsvägen, utgör kommunikationsanläggning av riksin-tresse och en rekommenderad primär transportled för farligt gods. Som skydd mot risker med transporter av farligt gods föreslås bland annat ett skyddsplank utmed vägen.

Formuleringen i planbestämmelse ”skydd” bör kompletteras och revideras så att den säkerställer funktionen beskriven i planbeskrivningen, att det ska redu-cera strålning från brand och hindra utbredning av pölbrand. Skyddet bör ge motsvarande effekt som brandskyddad fasad inklusive fönster. Gällande höjder på skyddsplanket står i *PM Riskutredning för del av Åkeshov 1:1 (WSP)*, att vidare utbredning krävs för att avgöra vilken höjd barriären bör ha. Länsstyrel-sen saknar utredning som visar att angiven höjd är tillräcklig.

Markens nivåskillnad mellan Drottningholmsvägen och bebyggelsen är mycket liten. Det behöver således säkerställas att en avakning från Drottningholmsvä-gen inte skulle kunna medföra att en eventuell olycka med ett utsläpp av farligt gods kan inträffa närmare bebyggelsen än 25 meter.

Nockebyanläggningen, är en del av Bromma reningsverk som till stor del är belägen i bergrum, ligger intill planområdet. Det bostadshus som föreslås längst åt nordost är placerat i närheten av en tillfartsväg till bergrummet. Läns-styrelsen bedömer att tillräcklig hänsyn ska tas till olycksrisker gentemot nuva-rande verksamhet. Det kan i dagsläget dock inte uteslutas att reningsverket byggs ut, varvid det är viktigt att beakta riskerna med farligt gods-transporter om de ska ske via tunnelmynningen ”E1” på plankartan. I sådant fall kommer de att passera bebyggelsen på ett avstånd av endast ca 15 meter. I planproces-sen behöver klargöras om en framtida utbyggnad under dessa förutsättningar tar tillräcklig hänsyn till skydd mot olyckshändelser för boende och övri-ga.

Buller

Med utgångspunkt från bl.a. en framtida trafikmängd på ca 21 000 - 31 000 fordon per dygn, och en skyltad hastighet på 50 km/h på Drottningholmsvägen, beräknas ljudnivåerna utanför fasaderna i markplanet som mest uppgå till 59 dB(A) ekvivalentnivå och 69 dB(A) maximalnivå. Högre upp längs fasaderna beräknas ljudnivån som mest uppgå till 63 dB(A) ekvivalent ljudnivå och 73 dB(A) maximalnivå. Med dessa utgångspunkter finns förutsättningar att klara de minimikrav som ställs för att inte pröva planen. För att tillräcklig marginal ska finnas för en god ljudmiljö anser Länsstyrelsen att dimensionerande tra-fikmängder eller bullernivåer bör framgå av planbeskrivningen eller i bestäm-melserna, så att eventuell framtida bullerökning innefattas underlaget.

Det framgår inte hur mycket trafikbullret beräknas dämpas med hjälp av skyddsplanket ut mot Drottningholmsvägen utanför fasad i entréplanet. Ingen planbestämmelse reglerar detta förhållande, trots att det har stor betydelse för hur ljudmiljön upplevs som helhet. Då det är fråga om punkthus och entrégata mellan husen och trafikled finns anledning att säkerställa skyddsplankets bul-lerdämpande funktion i detaljplanen.

Länsstyrelsen anser att när bostadsbyggande lokaliseras till ett så bullerutsatt läge som i föreliggande fall, bör det tillses att olika möjligheter som ges till att

uppnå en acceptabel helhetsmiljö tas tillvara. Det är med hjälp av en ljuddämpande skärmning mot trafikleden som utemiljön vid vistelse mellan och framför husen, vid bl.a. entréerna, kan bli godtagbar. Enligt Länsstyrelsens mening är syftet med att medge avsteg från riktvärdena att man genom utformning kan åstadkomma ljudskugga med betydligt lägre nivåer som kompensation för det bullerutsatta läge som utnyttjas.

Det bör även regleras att bullerskärm får uppföras på mark som i övrigt inte får bebyggas, där det kan finnas anledning att ytterligare skärma mot oönskat buller.

Länsstyrelsen anser också att det bullerutsatta läget motiverar att högre krav ställs på ljudnivån inomhus. Det är inte heller bara nattetid som behov kan finnas av så god ljudmiljö inomhus som möjligt. Det bör i fortsatt planläggning även kontrolleras att boende inte kommer att utsättas för störande vibrationer eller lågfrekvent buller från trafiken.

Kommunikationsanläggning av riksintresse

Väg 261, Drottningholmsvägen har kapacitetsproblem. Det behöver framgå att förslagets bebyggelseutbredning inte inkräktar på eventuella utbyggnadsbehov av vägen, inklusive cykelkörfält.

Storstockholms Brandförsvär

Utifrån tillgängligt underlag har Stockholms Brandförsvär i detta skede inga anmärkningar på planerad etablering ur ett räddningsinsatsperspektiv. Framkomlighet, tillgänglighet, tillgång till vatten för brandsläckning samt risker vid transport av farligt gods och brandfarliga varor på Drottningholmsvägen och till och från Nockeby Reningsverks lossningsplats måste dock beaktas i det fortsatta planarbetet och i projekteringen.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Lantmäterimyndigheten

Lantmäterimyndigheten anför att fastighetsplan för Nockeby 1:34 (P2005-16498) måste upphävas för att kunna genomföra fastighetsbildning enligt planförslaget. Följden av det blir att del av stadsplan (Pl 6002) åter blir gällande. Det kilformade området som enligt den planen ska tillhöra Nockeby 1:34 måste därför, vid fastighetsreglering av områdena markerade (E1 och E2) tillhöra Nockeby 1:34, vilket även det regleras till fastigheten. Om det inte är syftet menar Lantmäterimyndigheten att området bör tas med i planförslaget och utläggas till parkmark.

Lantmäterimyndigheten poängterar att upphävandet av fastighetsplanen måste anges under administrativa bestämmelser på plankartan. I övrigt har Lantmäterimyndigheten har ingen erinran till upprättat planförslag.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) tillstyrker planförslaget under förutsättning att risken för störande vibrationer till nya bostäder från tung trafik på Drottningholmsvägen studeras i det fortsatta planarbetet och redovisas i planens utställningsskede.

Miljöförvaltningen har inför programarbetet tagit fram ett underlag för vilka miljöfrågor som berörs. Förvaltningen fattar detta beslut enligt delegation från MHN eftersom kriterierna för detta har uppfyllts.

MHN tillstyrkte programförslaget i september 2010, under förutsättning att möjligheterna att samlokalisera bostäder och reningsverket skulle utredas i det fortsatta planarbetet. Nämnden påpekade vikten av att planera för och värna kommunalteknisk verksamhet när staden förtätas.

Utifrån ett lokalt miljö- och hälsoperspektiv bedömer MHN att det inte bör föreligga någon risk för störningar från reningsverket till planerade bostäder. Risker för t.ex. luktstörningar från verket är inte så stor jämfört med reningsverkets del vid Brommaplan.

Nämnden anser att bostadsbebyggelsen bör kunna fungera samtidigt som en strategisk utveckling sker för Nockebydelen av Bromma reningsverk. Med utgångspunkt i den utredning som presenterats för reningsverket är det huvudsakligen i berget som kompletterande anläggningsdelar behövs i framtiden, vilket inte bör påverka utomhusmiljön i området och därmed inte heller den föreslagna bebyggelsen.

MHN anser att den fortsatta planeringen bör beakta riskerna för vibrationsstörningar i den nya bostadsbebyggelsen. Kombinationen av tung trafik på Drottningholmsvägen och de geologiska förutsättningarna på platsen i form av lera motiverar detta. Det är planbeskrivningens redovisning av de speciella geologiska förutsättningarna i området som gjort att nämnden uppmärksammat frågan. Om risk bedöms finnas att markvibrationer kommer spridas till bostäderna bör en skyddsbestämmelse anges på plankartan om att vibrationer i byggnaderna bör underskrida komfortriktvärdet 0,4 mm per sekund (RMS).

Nämnden anser att planförslaget på ett bra sätt redogör för de miljöfrågor som berörs i projektet och som miljöförvaltningen beskrivit i sitt underlag för miljöfrågor.

Trafikförvaltningen

Trafikförvaltningen hänvisar till de synpunkter som framfördes i programskedet angående bl.a. närheten till kollektivtrafik och buller från busstrafiken.

Trafikkontoret

Trafikkontoret anför i sitt yttrande att gång- och cykelbanan som löper längs med Drottningholmsvägen ingår i stadens cykelpendlingsstråk. Stråket är till för alla och ska vara brett för att kunna erbjuda god framkomlighet. Samtidigt är det viktigt att kommunikationsstråk för gående får en standard som är tillfredsställande. Gång- och cykelbanorna ska enligt Cykelplanen vara åtskilda sinsemellan med remsa, markering eller annat.

Placering av de nya skyddsplanken längs Drottningholmsvägen måste ske med omsorg. Det är viktigt att det placeras så att befintliga alléträd inte kommer att skadas, vilket gäller såväl rotsystem som trädkronor. Plankets utseende ska anpassas efter planket på motstående sida av Drottningholmsvägen.

Trafikkontoret framför att i det planbeskrivningen inte redogörs för vilket system som ska användas för avfallshantering. Betydelsen av att avfallshanteringen tas med tidigt i planprocessen poängteras i såväl stadens budget för 2013, som i BBR. Avfallshantering av matavfall, förpackningar samt grovavfall kan möjliggöras via maskinella lösningar eller ett miljörum. Staden förordar maskinell hantering på denna plats enligt avfallsplanen. Avståndet mellan entré och avlämningsplats skall inte överstiga 50 meter för att uppnå god tillgänglighet. Det är särskilt viktigt att tillgängligheten för personer med funktionshinder tillgodoses. Benägenheten att sortera avfall ökar också med god tillgänglighet.

Av en illustration att döma i planhandlingen, så förefaller det som att ett trappsteg mellan ytan framför bostadsentré och själva entréplanet kan förekomma enligt Trafikkontoret. Stadens tillgänglighetskrav för funktionshindrade ska följas, vilket bland annat kan innebära att sådana kanter och nivåskillnader inte ska förekomma.

Exploateringskontoret

Exploateringskontoret och Stockholm Vatten har inte kommit fram till hur markägförhållandena ska lösas i de delar där detaljplanen föreslår att allmän platsmark övergår till kvartersmark (E1 och E2) för Stockholm Vattens ändamål. Kontoret önskar därför, som brukligt, att Stadsbyggnadskontoret avvaktar med ett antagande i Stadsbyggnadsnämnden tills frågan klarlagts. Utöver detta har exploateringskontoret inget att erinra.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet ställde sig i programskedet positivt till en komplettering med bostäder i området men ansåg att den kvarvarande resten av Gustav III:s väg borde sparas och synliggöras. Trots att den föreliggande planen inte tagit hänsyn till rådets önskemål i fråga anser rådet att planformen, så som den nu redovisas med ett mindre antal hus, förändrats till det bättre. Rådet beklagar att trafiksituationen gör det omöjligt att ansluta till området direkt från Drottningholmsvägen och att avskärmning med skyddsplank behöver uppföras eftersom de stadsmässiga värdena av bebyggelsen minskar. Skönhetsrådet finner att den arkitektoniska gestaltningen av bebyggelsen är lite karaktärslös inte minst eftersom läget vid Drottningholmsvägen leder till världsarvet Drottningholm. För att tillföra platsen kvaliteter fordrar rådet en arkitektonisk skärpa med variation såväl mellan de två husgrupperna som inom respektive grupp. Rådet vill till och med gå så långt som att hävda att det ska vara villkoret för att överhuvudtaget få bygga på platsen. Rådet till skydd för Stockholms skönhet tillstryker förslag till detaljplan under förutsättning att bebyggelsens arkitektoniska gestaltning bearbetas i enlighet med vad som ovan anförts.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak positiv till förslaget som tillför kvalitéer för stadsbilden och ger ett värdefullt tillskott av lägenheter i ett centralt och kollektivtrafiknära läge. Angeläget är att utomhusmiljön utformas så att bullret i möjligaste mån minimeras och att de nya husen ges en hög estetisk och kvalitativ utformning. Förslaget är väl anpassat till omgivande bebyggelse och tillför kvalitéer för stadsbilden genom att dubbelsidighet skapas längs Drottningholmsvägen i ett läge med relativt låga vistelsevärden. Bebyggelsen, med strikta husrader, alléträd och lokalgata, ansluter även till liknande miljöer som finns t.ex. utefter Drottningholmsvägen vid Stora Mossen. Att husen med

en höjd av 4+1 våningar, i förslaget kallas för stadsvillor anses vara missvisande. Enligt deras uppfattning rör det sig snarare om punkthus med 4 till 5 våningar.

Stadsmiljö

Planområdet har ett utsatt läge i anslutning till Drottningholmsvägen men inomhuskraven kommer, enligt den bullerutredning som gjorts, att uppfyllas. Angeläget är att även utomhusmiljön utformas så att bullret, i möjligaste mån, dämpas och en bra livsmiljö erhålls. Den arkitektoniska och stadsbildsmässiga gestaltningen bör ansluta väl till omgivande bebyggelse och stor vikt läggas vid materialval, kvalitet och utformning. Eventuellt skulle husen kunna sänkas med någon våning, som vissa kringboende framfört önskemål om, för att minska kontrasten mot den småskaliga bebyggelsen på andra sidan Drottningholmsvägen. Men eftersom byggnationen har krympt från nio till sex hus, och för att byggherren ska få en acceptabel ekonomi på projektet, bl.a. med tanke på hisskrav, anser förvaltningen att volymerna bör vara rimliga.

Tillgänglighet

Nämnden förutsätter att tillgängligheten i olika aspekter noga beaktas i det fortsatta planarbetet. Där höjdskillnaden utgör ett hinder för personer med funktionsnedsättning anläggs ramper eller annan likvärdig åtgärd. Intill bilparkering avfasas trottoarkanten så att rullstolsburna självständigt kan rulla mellan gata och gångbana. All ny vegetation ska, med hänsyn till allergi, följa anvisningarna i stadens utemiljöprogram.

Grönytor

Enligt stadens riktlinjer bör nybyggnation ske på redan exploaterad mark vilket inte är fallet i detta förslag. Positivt är dock att bebyggelsens utbredning har reducerats, framför allt i den norra delen. När kvantiteten av grönytor minskar något så kan ändå stadsmiljön bli bättre om annan naturmark eller parkmark får en kvalitativ förnyelse med ökade livsvärden. Som kompensation, för den inspråkta grönmaken, föreslår nämnden en upprustning av intilliggande lekplatser, parkvägar och grönområden. Det handlar då också om att göra områdena tryggare och tillgängligare.

Nämnden förutsätter att upplagsområdet som den skötselupphandlade entreprenören använder sig av, och som går förlorat till följd av planens genomförande, kommer att få en ny likvärdig placering i närområdet. Med tanke på husens skuggiga läge i norrslutning är det angeläget att, i samband med byggnationen, göra en rejäl utgallring av den närliggande täta Nockebyskogen. I annat fall kommer stadsdelsnämnden sannolikt mötas av dessa krav när de nya hyresgästerna flyttar in.

Trafik

Nämnden anser att det är tillfredställande att parkeringstalet har satts till 1,0 bilplatser/lägenhet och att cykelparkering avses ordnas inom fastigheten. Ytterst angeläget är även att barnens behov, i förhållande till trafikmiljön, prioriteras i den fortsatta planprocessen. Över den livligt trafikerade Drottningholmsvägen bör en gångbro, alternativt gångtunnel, anläggas.

Önskemål har framförts om att nämnden ska beakta de konsekvenser som en bebyggelse kan medföra för en framtida utbyggnad av Drottningholmsvägen. Vid kontakt med trafikkontorets planerare har beskedet getts att kontoret inte

anser att en byggnation möter några hinder. Eftersom trafikkontoret, som är den förvaltning som har ansvaret för trafikplanering, ges möjlighet att yttra sig över remissen så avstår stadsdelsnämnden från att ta ställning i denna fråga.

Lokalbehov

I denna exploatering planerar stadsdelsnämnden inga lokaler för förskoleverksamhet eftersom de bedömer att de intilliggande förskolorna har plats att ta emot de ca 15 barn som exploateringen beräknas generera. I kommande bostadsprojekt i Åkeshov och Åkeslund pågår planering för nya förskolelokaler i samarbete med fastighetsägarna och stadsbyggnadskontoret.

Stockholms stadsmuseum

Stadsmuseet avstryker föreliggande förslag till detaljplan då den ej beaktar eller tar hänsyn till områdets kulturmiljö. PBL kap 2 § 6 kan vara tillämplig. Dels innebär planen enligt stadsmuseet flytt av en historisk vägsträckning, dels medför de föreslagna byggnadsvolymerna en icke önskvärd dominans gentemot den mer småskaliga bebyggelsen i kulturhistoriskt utpekade stadsdelar. Stadsmuseet anser det även olämpligt att flytta eller förskjuta ett flyttblock, ett geologiskt naturminne. I ett omstuderat förslag kan nybebyggelse bli ett positivt tillskott och om Gustav III:s väg respekteras i sin ursprungliga sträckning kan den utgöra en intressant historisk koppling i den nya miljön.

Stadsmuseet redogör i sitt yttrande att närmast angränsande bebyggelse i Nockeby och Nockebyhov är småhusbebyggelse uppförd från slutet av 1920-talet och in på 1930-talet. Bebyggelsen är inventerad och kulturhistoriskt klassificerad av Stadsmuseet och är bedömd som särskilt kulturhistoriskt värdefull eller av visst kulturhistoriskt värde (gul eller grön markering på Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringskarta). Stadsdelarna är även utpekade av Stadsmuseet som områden där särskild uppmärksamhet behöver ägnas åt kulturhistoriska värden. Stadsmuseet redogör även för att det inom planområdet går en äldre vägsträckning som i fornlämningsregistret har beteckningen Bromma RAÅ 155. Det är lämningarna från Gustav III:s väg som ledde till Drottningholm. Vägens kulturhistoriska värde är just dess autentiska sträckning, vilket också planbeskrivningen redogör för. Trots att vägen fått en ny vägbeläggning så kan den äldre vägsektionen och materialet finnas kvar under. Vägen åskådliggör och berättar 1700-talets behov av och lösningar på hur kommunikation skedde mellan viktiga målpunkter. Förslaget att flytta en historisk vägsträckning innebär att denna kulturhistoria raderas. Vägsträckningen är skyddad enligt kulturminneslagen och tillstånd för eventuellt ingrepp i den måste sökas hos Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Stadsmuseet har tidigare yttrat sig rörande underlag för behovsbedömning för aktuellt område, Stadsmuseets dnr 4.1/2957/201, daterat 2010-06-04. I remissvaret framhöll museet synpunkter på olämplighet i att bebygga i den omfattning och med den placering som föreslogs. Som framgångsfaktor framhöll museet en i antal och volym minskad exploatering liksom att den placerades så att Gustav III:s väg ej påvekades. Men föreslagen nybebyggelse är för dominant enligt Stadsmuseet trots att antalet föreslagna byggnadskroppar minskats från nio till sex stycken sedan behovsbedömningen 2010. Stadsmuseet anser att de stora volymerna innebär ett tillägg av bastanta flerbostadshus snarare än ”stadsvillor” som de beskrivs i planhandlingarna.

Stadsmuseet anser att detaljplaneförslaget skall omstuderas så att förslaget respektar den befintliga sträckningen av Gustav III:s väg samt tar hänsyn till närliggande bebyggelses kulturhistoriska uttryck och skala. Nya huskroppar kan då bli ett positivt tillskott och den historiska vägsträckningen kan tillföra en intressant historisk koppling i den nya miljön.

Övriga remissinstanser

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten besvarade 2010-10-13 ett ärende rörande programsamråd för detta område. På grund av programsamrådets närhet till befintligt reningsverk motsatte sig Stockholm Vatten ärandets genomförande. Denna åsikt kvarstår och Stockholm Vatten motsätter sig därmed även rubricerat detaljplaneförslag.

Bolaget anför att fram till oktober 2013 kommer en utredning att genomföras där den framtida avloppsreningen i västerort kommer klargöras. Resultatet av denna utredning kommer att leda till ett inriktningsbeslut i vilket fastställs om verket kommer att byggas ut eller omlokaliseras till annan plats. Beroende på vilket alternativ som väljs menar bolaget att detaljplanens genomförande kommer få stora konsekvenser. Arbetet med detaljplanen bör därför enligt Stockholm Vatten skjutas fram och hanteras då inriktningsbeslutet tagits.

Fortum Distribution AB

Fortum Distribution AB anför att det i området finns en befintlig 220 kV kraftledning som är planerad att avvecklas tidigast 2019. Beräknat magnetfält är ca 0.2 μ T vid 55 meters avstånd och ett årsmedelvärde om 250A. Plats för etablering av ny elnätstation erfordras för strömförsörjning av planerad nybyggnation. Elektriskt lämplig placering enligt samråd (nordväst om första byggnaden från Gustav III:s väg). U-område erfordras för befintliga och tillkommande ledningar för nätstation samt matning till nybebyggelse enligt bifogad karta (i huvudsak under vägen). I övrigt har Fortum Distribution AB ingen erinran vad gäller distributionsanläggningar för el.

AB Fortum Värme

AB Fortum Värme anför att en gasledning ligger i nuvarande gång- och cykelväg utefter Drottningholmsvägen och kan bli berörd.

TeliaSonera Skanova Access AB

TeliaSonera Skanova Access AB har befintlig teleanläggning som korsar planområdet i närheten av tilltänkta hus 5 och 6 samt en befintlig teleanläggning i närheten av tilltänkta parkeringen. Generellt önskar Skanova att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i sitt nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flytt. Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova generellt att den part som initierar åtgärden även bekostar den. Skanova utgår från att nödvändiga åtgärder i telenätet till följd av planförslaget kommer att framgå av planhandlingarna.

Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening

Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening välkomnar ändringar men det finns en del frågor som föreningarna vill se belysas ytterligare.

Föreningarna saknar en ordentlig inventering av naturvärden i området. Även om ingreppet i Nockebyskogen inte blir särskilt stort berör det ändå skogen och riksintresset. Enligt planhandlingarna ska bebyggelsen inte påverka de Geermoränerna. Föreningarna har själva vid besök på platsen kunnat konstatera att skogen har höga naturvärden i form av gamla träd och en god förekomst av död ved av framförallt gran men även tall och triviallövträd, både liggande och stående. Sådan god förekomst av död ved ser föreningarna sällan ens i Stockholms naturreservat.

Under rubriken "Konsekvenser för miljön" anges vilka utredningar som gjorts inför planarbetet. Föreningarna kan inte se att någon naturvärdesinventering har gjorts. Detta är mycket förvånande eftersom det handlar om ett ingrepp i naturmark. Även om delar av marken består av ett gammalt upplagsområde och parkmark berörs Nockebyskogen och träd kommer att behöva avverkas i kanten av skogen. Dessa värden bör rimligen inventeras och beskrivas för att det ska vara möjligt att göra en rättvisande konsekvensanalys.

I planhandlingarna framkommer att det kan bli fråga om "skötsel och försiktig avverkning" för att blottlägga de Geermoränerna vilket kan skapa en "mycket intressant närmiljö för de boende". Föreningarna vill därmed påpeka att skogsområdet är värdefullt för den biologiska mångfalden på grund av rikedomerna på död ved och gamla träd. Om planen genomförs måste hänsyn tas till detta så att inte rönjningarna påverkar naturvärdena negativt. Det är vanligt att det kommer krav om rönjningar och borttagande av döda träd när hus byggs i kanten av skogsområden rika på död ved. Detta är en konsekvens som bör belysas.

Enligt planhandlingarna måste ett flyttblock nordväst om den nordligaste huskroppen flyttas eller vridas något. Samtidigt tänker man sig att röja en del vegetation kring flyttblocket. Föreningarna förordar att man helst ritar om planen så att flyttblocket inte behöver flyttas samt att en eventuell rönjning görs med försiktighet så att inte all vegetation tas bort.

I planen anges ett parkeringstal på 1,0. Naturskyddsföreningarna anser att detta är för högt. Planförslaget kommer att ge ytterligare tillskott till en redan besvärlig trafiksituation i Stockholm med höga halter luftföroreningar och bullerproblem. Inom själva planområdet överskrids måhända inga miljö kvalitetsnormer eller bullernormer men bebyggelsen kommer att generera biltrafik. Föreningarna har enormt stora utmaningar framför sig för att undvika en skenande klimatförändring. Den fysiska planeringen är en avgörande komponent för ett framgångsrikt klimatarbete. Samhället måste planeras för kraftigt minskade utsläpp och minskad biltrafik. Biltrafiken är oerhört utrymmeskrävande, stora markarealer asfalteras och naturområden hotas av en ständigt ökande biltrafik och bullret ökar i bebyggda områden med hälsorisker som följd. I planhandlingarna finns ingen beskrivning av hur trafiksituationen kommer att påverkas av planen. Den valda utformningen med stadsvillor samt det höga parkeringstalet gör att planen kommer att alstra biltrafik. Dessa frågor bör behandlas i planhandlingarna.

Föreningarna menar att om Stockholm ska kunna växa på ett hållbart sätt kan vi inte planera för ökad biltrafik. De vill här också påpeka att i den regionala utvecklingsplanen, RUFS 2010, sägs att koldioxidutsläppen från

trafiken ska minska med 30% till 2030. Detta ställer stora krav på planeringen. Planeringen måste styra bort från biltrafik till kollektivtrafik och gång/cykel.

Allt ovanstående gör att Stockholms och Söderorts Naturskyddsföreningar anser att planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Stadsbyggnadskontoret säger att den nya bebyggelsen och den ändrade användningen inte heller är av sådan art som anges i 5 kap 18 § 3 st plan- och bygglagen (PBL - 87). Föreningarna anser att bebyggelsen visst är av sådan art som menas i 5 kap 18 § 3 st. Där anges bl.a. annan sammanhållen bebyggelse och 6 st stadsvillor bör rimligen ses som sammanhållen bebyggelse.

Sakägare enligt fastighetsförteckning

Claes Timner, Drottningholmsvägen 552, 168 39 Bromma

Claes Timner menar att förslaget nämner ett antal punkter om att hänsyn skall tas till Drottningholmsvägen som trafikled, till den känsliga naturen med de Geer-moräner samt till de som kan tänkas bo i de planerade fastigheterna men ingenting om vilka hänsyn som ska tas till de som redan bor i området. Därför vill Timner som boende i Nockebyhov vilja framföra; att dagens bebyggelse från Nockebybron fram till reningsverket har en mycket tydlig karaktär av villastad som kommer att ändras kraftigt om flerfamiljshus i 5 våningar skulle uppföras. Att trafiksituationen längs Drottningholmsvägen redan är svår idag och att en exploatering innebär en ökning av trafikflödet som kan få svåra följder. Därför bör trafiksituationen som helhet ses över från Mälaröarna och via Brommaplan innan ytterligare trafik leds in på Drottningholmsvägen. Timner uttrycker sin oro över att de planerade bullerplanken tillsammans med husen kommer att studsas tillbaka bullret och försämra ljudmiljön både inomhus och utomhus. Han uttrycker dessutom sin oro över att utsikten mot öppen parkmark åt sydväst byggs igen med risk för insyn in i övervåningen på hans hus. Sammantaget är Timner orolig för att både livskvalitet i och marknadsvärde för fastigheten kommer att minska. Timner poängterar att han i övrigt inte är motståndare till att nya bostäder byggs i närområdet men anser att förslaget är illa utformat utan hänsyn till den existerande miljön samt att argumentationen att det föreslagna området skulle gränsa till Brommaplans tyngdpunkt inte håller.

Dick Nilsson med familj, Drottningholmsvägen 530, 168 39 Bromma

Dick Nilsson med familj har en del åsikter om det eventuella bygget på andra sidan Drottningholmsvägen. De menar att de för ett år sedan valde att flytta till hus framför lägenhet för att komma ifrån hyreshus med grannar, insyn och parkeringssvårigheter. Familjen anför i sin skrivelse att de kände till att det fanns planer på att bygga ut området men inte med miljonprogramsliknande hyreshus utan med likartade villor som finns längs Drottningholmsvägen vilka de inte hade haft problem med. Problem som de framförallt ser är insynen från de höga husen. Istället ger de förslag på att bygga ut Barkabystaden. Familjen är funderksam kring; hur man väljer att bygga fyrvåningshus i ett område utan liknande bebyggelse? Om deras hus kommer att sjunka i värde? Om det är säkert att bygga nära reningsverket? Hur bullerplanken kommer se ut och om ljudet kommer studsas tillbaka mot dem? Samt om det kommer bli parkeringsgarage under husen eller i närheten?

Julia och Sebastian Lindström, Drottningholmsvägen 562, 168 39, Bromma

Julia och Sebastian Lindström motsätter sig nybyggnation med följande anledningar; att den tänkta byggnationen täpper till deras vy, stänger in avgaser, skuggar flertalet hus och trädgårdar året runt samt sänker värdet på deras fastighet. De menar att bygga in en så pass trafikerad väg leder till att avgaserna inte kan försvinna lika fort, vilket leder till ökad ohälsa för kringboende och hänvisar till Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbund som nyligen publicerat en rapport som kartlagt utsläpp och förekomst av dibenspyrener i Stockholmsregionen. Rapporten visar att trots att dibenspyrenerna, vilka bildas vid ofullständig förbränning samt finns i bildäck, förekommer i mycket låga halter ökar de cancerrisken bland befolkningen med 4 gånger. Lindström undrar om det gjorts mätningar på trafik och avgaser idag och framför att det planerade bygget kan leda till att belasta den redan hårt trafikerade leden, skapa köer vid rusningstrafik och öka avgasnivåerna.

Familjen framför att de redan idag känner vibrationer i sin fastighet från större fordon som åker på både Gubbkärrsvägen och Drottningholmsvägen. De känner därför stor oro för ytterligare trafik och sprängningar som kan skada deras och andra grannars fastighet. De refererar till när reningsverket byggde tunnlar på 1980-talet var det många villor i Nockebyhov som fick skador, sprickbildningar och sättningar. Därför kräver Julia och Sebastian Lindström att, om byggplanerna ska genomföras, besiktning av fastigheten görs före, under och efter byggnationen samt ersättning för eventuella skador.

De undrar om vi har undersökt om det verkligen finns människor som vill betala dyra pengar för att bo vid en så pass trafikerad väg? Familjen lyfter även fram vikten av att bevara grönområdet som en viktig plats för fåglar, insekter, rekreativliv samt som luftrenare. Stockholms stad bör betänka att de 2010 fått utmärkelsen "European Green Capital" av EU. Vad som görs i Nockebyhov är enligt familjen precis motsatsen till varför staden fått utmärkelsen. Dessutom används den nu ofrafikerade Gustav III:s väg av ett stort antal barn som går/cyklar till Olovslund- samt Abrahamsbergsskolan.

Julia och Sebastian Lindström önskar att få svar på följande frågor; har mätningar gjorts gällande trafik och avgaser? Hur kommer detta att förändras i och med de tänkta byggnationerna? Vilka hälsoeffekter kommer det ha på oss som bor i närområdet? Hur är markförutsättningarna för byggnation och vad görs för att skador ej skall uppstå i kringliggande fastigheter under byggtiden?

Övriga, ej sakägare***Anna Lundegårdh, Gunnarsvägen 6, 167 73 Bromma***

Anna Lundegårdh ställer sig positiv till att bygga den västra delen av planområdet men den östra delen tycker hon är extremt synd att bebygga. Detta eftersom både skogsbacken och den stora grässlätten nedanför används av barn och vuxna för hundpromenader, lek, fotboll, pulkaåkning på vintrarna etc. Hon menar att det är en klassisk lekmark i Bromma som inte ska förstöras. Hon föreslår att bostäder istället byggs väster om grässlätten från den s.k. Kaffebacken bort till Gubbkärrsvägen där skogen enligt henne är otillgänglig och används av få.

Bertil Thermænius, Djupdalsvägen 90, 167 72 Bromma

Bertil Thermænius ställer sig kritisk till organiseringen av utställningen. Thermænius hade besökt Brommaplans bibliotek den 14 mars 2013 för att ta del av förslaget enligt samrådsbrevet men fann inte utställningen på plats. Därför vill Thermænius att Stadsbyggnadskontoret rättar till misstaget genom att förlänga utställningstiden motsvarande den uteblivna utställningstiden.

Ingrid Heming, Alabastervägen 7, 168 61 Bromma

Ingrid Heming vill framföra vikten av att djurlivet inte ska påverkas. Hon lyfter fram ett varierat djurliv i Nockebyskogen som bör förbli intakt. Heming föreslår därför att bebyggelsen läggs utefter Gustav III:s väg och utefter diket mot Drottningholmsvägen.

Jörgen Boye, Skaldevägen 54, 167 73 Bromma

Jörgen Boye anför i sitt yttrande att förslaget förefaller väl utformat och lämpat för platsen. Dock bör byggandet enligt Boye inte komma till stånd förrän trafikproblematiken på Åkeshovsvägen-Djupdalsvägen lösts. Han menar att det råder en mångårig och tilltagande trafikanarki varje morgon, trots infartsförbud från Drottningholmsvägen. Tillskott av nya bostäder och därmed ytterligare biltrafik är därför olämpligt ur trafiksäkerhets- och miljösynpunkt.

Stefan Rydin, Rånövägen 16, 168 39 Bromma

Stefan Rydin ställer sig helt emot förslaget. Han menar att begreppet ”stadsvillor” är ett vilseledande begrepp. Höga hyreshus som står tätt ihop stämmer inte överens med omgivningen. Rydin menar att man flyttar till Bromma för att komma ifrån höghusen.

Edward Morcos och Elisabeth Höglund, Grimstahamnsvägen 45, 168 39 Bromma

Edward Morcos och Elisabeth Höglund undrar varför de inte blivit kontaktade som sakägare trots att de bor mindre än 100 meter från planområdet (fastighet Sockerskålen 5). Därför undrar de om det är stridande mot lagen att de inte blivit inbjudna till de utvärderingsmöten som genomförts mellan Stadsbyggnadskontoret och byggherren.

De menar i sin skrivelse att byggförslaget innebär ett fult och historiskt avtryck som bör spikas som en tragedi mot naturen som är kvar och hänvisar till hur hänsynslösa bedömningar som enbart fokuserat på ekonomiska vinster i utlandet förstört gröna områden. De menar även att de tre högsta våningarna kommer innebära en insyn i deras trädgård och sovrum samt att förslaget strider mot stadsplanen. Morcos och Höglund anför att förslaget kommer innebära en katastrof för den redan överbelastade Drottningholmsvägen eftersom byggnationen kommer omöjliggöra en breddning av vägen. De vill få ett konkret svar på hur denna fråga kommer att beaktas innan beslut fattas. Trafikfrågan till den föreslagna bebyggelsen lyfts med fundering kring hur beslutande organ tänkt samt krav på att få dokumentation kring hur resonemanget gått och vilka som beslutat i frågan. Detta för att kunna ställa ansvariga till svars i händelse av en olycka.

De sammanstämmer också med andra sakägare om att miljön torde vara den viktigaste och bör utredas noga. Detta genom att staden låter en av båda intressessor godkänd, opartisk naturexpert genomföra en konsekvensanalys. De vill även att bullermätning utförs utanför deras balkong innan beslut om byggnad.

tion fattas med oro för att ljudet kommer att studsas tillbaka från planerad bullerplank. Sist vill de även få reda på om det finns bygglovsförfrågningar som fått negativt besked på sin bygglovsansökan med hänvisning till att förslaget inte överensstämmer med gällande stadsplans riktlinjer.

Lars Andersson, Brålundens 11, 167 74 Bromma

Lars Andersson noterar att en viss positiv förändring har skett från Startpromemorian daterad 2010-06-02 där bl.a. antalet byggnader minskat. Andersson konstaterar dock att hans kritik beträffande husens byggnadshöjd inte beaktats. Han menar att byggnaderna helt kommer att avvika från omgivande bebyggelse vilket kan synas märkligt att det tillåts ur gestaltningssynpunkt. Kanske kan tre våningar som högst vara lämpligt? Andersson ställer sig kritisk till den redovisade trafiklösningen där Gustav III:s väg ska användas som angöringsgata. Att låta utfarten ske vid Rånövägen bör vara den rätta lösningen. Med tanke på att reningsverket kräver speciella skyddsåtgärder mot brandfara gör dessutom Gustav III:s väg mindre lämplig. Andersson vill samtidigt framföra att det är viktigt att påverkan på Nockebyskogen blir så liten som möjligt då den utgör en naturlig grön kil med i stora delar opåverkad ursprunglig natur. Hans förhoppning är att den nu tänkta bebyggelsen inte utgör ett startskott för fler projekt som påverkar detta för kringboende värdefulla naturområde som Nockebyskogen utgör. Andersson kompletterar sitt yttrande efter en noggrannare studie på plats där bebyggelsen är tänkt att placeras med frågan om hur skogen sydöst om planen ska skyddas? Han menar att det är en gammal orörd skog som kan riskera att avverkas i förmån för exploatörens önskan om mer ljus och sol. Han anser att byggnationen om byggnationen ska tillåtas ska det ske med förbehållet att exploatören/de boende inte nu eller senare kan räkna med att få tillåtelse att avverka träd i skogen utanför detaljplanegränsen.

Elisabeth Löfgren, Djupdalsvägen 112, 167 72 Bromma,

Michael Stypa, Djupdalsvägen 112, 167 72 Bromma,

Ella Ekeröth och Mattias Blomberg, Djupdalsvägen 131, 167 72 Bromma

Mats och Matilda Lundh, Djupdalsvägen 129, 167 72 Bromma

Likalydande yttranden från boende som vill protestera mot att nyttja Gustav III:s väg som angöring till de nya bostäderna eftersom genomfartstrafiken genom befintliga, redan överbelastade, bostadsområden kan öka, inte minst pga. "trafikproppen" vid Brommaplansrondellen. Både infartsförbudet vid Drottningholmsvägen/Åkeshovsvägen samt hastighetsbegränsningen på 30 km/h (Djupdalsvägen) ignoreras av flertalet bilister enligt gruppen. De hänvisar till polisens rapporter som rör fartkontroller och inkörsförbudet i området. De framför att det nya bostadsområdet kan anslutas vid; korsningen Drottningholmsvägen/Gubbkärrsvägen där det redan finns en bevakad fyrvägs korsning och/eller vid en ny väg Drottningholmsvägen/Rånövägen där det redan idag finns en bevakad trevägs korsning. Gruppen menar vidare i sitt yttrande att den saknas motivering i texten från samrådshandlingen gällande bostädernas angöring och varför kvartersmarken inte angörs direkt från Drottningholmsvägen via fler anslutningspunkter. Dessutom saknas motivering till texten i samrådshandlingen som hävdar att en ny väg från Gubbkärrsvägen till de nya bostäderna inte påverkar genomfartstrafiken i befintliga bostadsområden (Åkeslund/Olovslund). De anser att det befintliga detaljplaneförslaget helt strider mot de krav från boende i området på åtgärder för att förhindra trotsandet av genomfartsförbudet vid Drottningholmsvägen/Åkeshovsvägen samt en konsekvent för höga hastigheten på Djupdalsvägen och kräver därför att Stadsbygg-

nadskontoret omvärderar detaljplaneförslaget. Sist undrar de vad den övergripande studien av trafiksituationen i inre västerort resulterade i?

Eva-Carin och Anders Kling, Grimstahamnsvägen 23, 168 39 Bromma

Eva-Carin och Anders Kling vill med sitt yttrande protestera mot de planerade byggnaderna i Nockebyskogen. De menar att de som bor på Grimstahamnsvägen blir negativt påverkade pga. insyn från de planerade flervåningshusen. Dessutom blir grönområdet blir förstört där de idag promenerar och barn leker. Det kommer även vara mycket störande byggnadsarbeten under längre tid.

Mikael Wahlqvist, Hagagatan 6, 113 48 Stockholm

Mikael Wahlqvist är glad över att se SKB få markanvisning av Stockholms stad. Han säger att han har väntat länge på detta byggprojekt och ser med absolut spänning och glädje fram emot projektet. Dessutom är han glad över att Stadsbyggnadskontoret haft ett tidigt infomöte om planarbetet. Wahlqvist framför all kritik från boende i närheten är otänkbar och att de inte störs utan endast är rädda för det som är nytt. Han har tidigare bott i Bromma och ser fram emot att åter igen bo vid Nockebyskogen.

Sten och Eva Rosander, Grimstahamnsvägen 51, 168 39 Bromma

Sten och Eva Rosander vill anföra att de bor nära planområdet och blir väsentligt påverkade och vill hävda deras rätt som sakägare i detta ärende. De framför att de föreslagna byggnaderna inte är utformade med hänsyn till den omgivande kulturhistoriskt värdefulla trädgårdsstaden avseende höjd, storlek och utformning. Byggnadernas höjd kommer att starkt negativt påverka deras boendemiljö med stark insyn och möjligtvis skuggning på vinterhalvåret med den lågt stående solen. Rosander menar att ständigt ha insyn uppifrån tar bort den boende- och livskvalitet som trädgårdsstaden ger dem. De bekymrar sig även över bullersituationen och bullerskydden som de inte ser beskriven i handlingarna. De menar att det är troligt att ljudet kommer att studsas istället för att som idag absorberas av vegetationen som finns. Samma situation bör även gälla partikelspridningar.

Riksintresset för natur- och kulturvärden lyfts dessutom av familjen. Idag är Nockebyskogen en viktig del som spridningskorridor och en viktig länk för fågel- och insektsliv med dess koppling till Judarnreservatet (Natura2000). De menar ärr det i skogen finns hackspetten, nötskrika och småfågel vilket tyder på att skogen är rik på insekter. Att värna om och utveckla stadens ekologiska infrastruktur är en viktig målsättning i översiktsplanen. De saknar i samrådsbeskrivningen beskrivningar och gestaltningar som beskriver en helhet där man kan se trädgårdsstadens påverkan av den föreslagna byggnationen. T.ex. saknas en vy från Grimstahamnsvägen så att de verkliga proportionerna för de nya byggnaderna kan visas istället för sektionsskissen på s.7 som inte omfattar husen i trädgårdsstaden eller måttangivelser.

Rosander uppmärksammar att riskerna med att lastbilar med explosivt material som ska köras till en vändplan och sedan tillbaka är en ny situation och undrar om den finns med i riskanalysen. Speciella skyddsanordningar ska sättas upp mot föreslagen byggnation. De undrar därmed om inte motsatt sida är utsatt för samma risk och borde åtgärdas i linje med riskbedömningen samt varför Stockholms stad inte informerar boende i området om detta förhållande med riskerna som bedöms.

De har även svårt att förstå att det ska vara 1,0 bilplats när stadens strategi är att minska bilåkandet. De undrar om inte normtalet är 0,3 just för att bidra till minskat bilåkande och ökat kollektivåkande? I detta fall är det 1 minut till busshållsplatser och ca 10 minuter till Nockebybanan med 6 minuters trafik i rusning. De undrar dessutom vilken slutsats trafikkontoret kommit fram till eftersom det i handlingarna står att trafikkontoret utreder trafiken samt om den omfattar dessa nya 270 dygnstransporters påverkan i närområdet. Med de besvär och oklarheter motsäger Sten och Eva Rosander föreslagen detaljplaneändring.

*Björn Söderberg och Eva Grönstedt Söderberg, Grimstahamnsvägen 43,
168 39 Bromma*

Undrar varför jag som sakägare inte kontaktats personligen i samband med att bygglovsförfrågan? Till de utvärderingsmöten som måste ha genomförts mellan stadsbyggnadskontoret och byggherren har ingen sakägare inbjudits. Strider detta mot lagen?

Trafiken behöver utredas, de två viktigaste delarna är:

1. Om man bygger de föreslagna husen omöjliggör det en framtida breddning av Drottningholmsvägen till förmån för kollektivtrafik, buss eller spårbunden trafik. Drottningholmsvägen är redan idag övertrafikerad och i samband med ombyggnaden vid Brommaplan kommer situationen förvärras avsevärt.
2. Det är mycket troligt att de boende kommer ta Tunnlandsvägen och passera flera förskolor och två låg/mellanstadieskolor på vägen. Detta med anledning av att det råder genomfartsförbud på morgonen vid Åkeshovsvägen och Nockeby backe och dygnet runt på Grönviksvägen. Detta ökar avgasutsläppen, ökar risken för olyckor där barn är inblandade på väg till och från skolan. Har det tagits i beaktan?

Vid uppförande av såväl bullerplank som "stadsvillor" söder om Drottningholmsvägen skulle ljudet från trafiken i stället för att absorberas av grönområdets olika växter studsas tillbaka via husfasaderna på stadsvillorna och det föreslagna bullerskyddet till den norra sidan av Drottningholmsvägen. Det skulle kraftigt försämra vår situation vilket vi motsätter oss.

Platsen där husen är tänkta att byggas utgör idag en unik biotop för insekter och fåglar och har en unik miljö. En konsekvensanalys behöver genomföras innan beslut fattas.

Förslaget anpassas inte till omgivande byggnader och karaktär. "Stadsvillorna" är så höga att insynen mot vår trädgård och sovrum är betydande. Finns det några bygglovsförfrågningar från fastighetsägare som är sakägare i denna fråga som fått negativt besked på sin bygglovsansökan med hänvisning till att förslaget inte stämmer in på stadsplanens riktlinjer?

Nina Hjerpe + 6 underskrifter, Sturevägen 5, 177 56 Järfälla

Nina Hjerpe framför att det är väldigt viktigt för oss att bevara alla träd som finns, då dessa är så vackra och behövs för vår livsglädje, trivsel och för syrets skull, vilket påverkar alla som promenerar och vistas däromkring vid olika tillfällen. Även djuren blir påverkade.

Åkeshovs trädgårdsstadsförening

Åkeshovs Trädgårdsstadsförening har sedan 1929 företrätt de ca 330 fastighetsägare som bor i Nockebyhov och Trekanten i frågor av gemensam karaktär. Trädgårdsstadsföreningen framför i huvudsak synpunkter som berör bevarandet och stärkandet av trädgårdsstadens karaktär och förutsättningar, minskandet av trafikens påverkan avseende buller och partikelföroreningar samt säkrandet av vägar för barnen till och från skolan. Föreningen framför att den föreslagna bebyggelsen inte är utformad med hänsyn till den omgivande kulturhistoriskt värdefulla trädgårdsstaden avseende höjd, storlek och utformning. Byggnadernas höjd kommer att starkt negativt påverka boendemiljön och kommer bli dominerande istället för att som idag låta villorna stå för karaktärsdragen i området.

Föreningen poängterar att de boende nära planerad byggnation uttryckt sin frustration över den ökade insynen och önskar tydligare beskrivning så det går att bedöma konsekvenserna genom t.ex. bildmaterial som sträcker sig utanför detaljplanens område samt tydliga mått på byggnaderna. Föreningen önskar också tydligare redovisning av hur buller mm. kommer påverka boendet utifrån att mer ljud kommer fortplantas över området mot Judarn från de planerade bullerskyddena samt byggnaderna. Trädgårdsstadsföreningen undrar om det genomförts en korrekt riskanalys av den nya föreslagna vändplanen för lastbilar till reningsverket med explosivt material och önskar därmed en tydlig information från Stockholms stad kring detta riskförhållande.

Sist lyfter föreningen fram Gustav III:s väg som en trygg väg för skolbarnen i området. I förslaget anges att vägen kommer få ca 270 nya fordonsrörelser. Därför vill föreningen att situationen tydligt måste belysas så föräldrar tryggt kan lämna sina barn att ta eget ansvar att gå till skolan som idag.

Olovslunds Trädgårdsstadsförening

Olovslunds Trädgårdsstadsförening (OTF) framför att området Olovslund är ett bostadsområde med dokumenterat störande och farlig genomfartstrafik med infartsförbud som bryts av ca 700 bilister dagligen från Drottningholmsvägen mellan 06:30 och 09:00. Dessutom överträder de flesta bilisterna gällande hastighetsbegränsningar och respekterar inte stopplikten i korsningen Djupdalsvägen/Västerled.

OTF anför att Åkeshovsvägen, Gustav III:s väg, Djupdalsvägen och Västerled korsas dagligen av många barn och vuxna på väg till och från skola, förskola, fritids, Brommaplan, Abrahamsberg mm. I området finns Olovslundsskolan, Kristofferskolan, Abrahamsbergsskolan och 6 förskolor. Enbart Olovslundsskolan har 450 barn. Cykelbana saknas på Djupdalsvägen och Västerled. Enligt uppgift från trafikkontoret skall Gustav III:s väg förses med cykelbana.

Föreningen OTF och Olovslundsskolans föräldraförening har tillsammans med de boende i området kontinuerligt arbetat för en säkrare trafikmiljö i bostadsområdet. Vissa förbättringar har uppnåtts, men förbättringarna motsvarar inte på långt de kontinuerliga försämringarna som den stadigt ökande trafiken genom bostadsområdet medför. Styrelsen i OTF protesterar mot att den ökade genomfartstrafiken, som är en konsekvens av Stockholms stads ständiga förtätningar och exploateringar, sker utan konsekvensbeskrivning visavi människa

och miljö och utan att tillräckliga åtgärder vidtas för att bromsa genomfartstrafiken i bostadsområdet.

Vidare framför OTF att i Blackeberg har nyligen färdigställts cirka 300 lägenheter. Samtidigt pågår planering för ytterligare c:a 1100 nya bostäder enligt en insändare i lokaltidningen Mitt i Bromma 2013-03-02 "Planera för matbutik vid bostadsbyggande". Denna nybebyggelse medför också ökad obehörig genomfartstrafik i bostadsområdet. OTF motsätter sig rubricerade förslag till detaljplan så länge stopp för obehörig genomfartstrafik och en sammanhängande hastighet på 30km/h på Djupdalsvägen och Västerled (genom Olovslund) inte är lösta på ett godtagbart sätt.

Bromma Hembygdsförening

Inledningsvis konstaterar Bromma Hembygdsförening (BHF) att jämfört med Samrådshandlingarna har vissa justeringar nu gjorts i förslaget till detaljplan. Antalet hus har minskats och bebyggelsens utbredning har minskats, framför allt i den norra delen. Byggnaderna är dock fortfarande minst en våning för höga. Bebyggelsen är placerad i ett skuggigt läge i en norrsluttning bakom tät skog. Bebyggelsen ligger i närheten både till reningsverket och till en genomfartsled med risker för farligt gods, buller och avgaser.

Naturmarken vid den gamla eken är något utökad. Dock utgör planområdet ett intrång om ca 15-20 meter på riksintresset Nockebyskogen. Gränsen för riksintresset är felaktigt inritad, vilket framgår av länsstyrelsens tillrättaläggande.

BHF ansåg redan i sitt svar till Startpromemorian "att den föreslagna bebyggelsen inte bör ske och att planarbetet upphör". När det nu trots detta föreligger ett förslag till detaljplan "tvingas" BHF framföra att bebyggelsen innebär en orimlig förvanskning av landskapsbilden, Nockebyskogen som riksintresse för naturvården kommer att påtagligt skadas, en viktig del av den kvarvarande delen av Gustav III:s väg kommer dels att försvinna, dels att förlora sin karaktär samt trafikproblematiken mellan Brommaplan och Nockebybron.

Föreningen anser att begreppet stadsvillor är ett vilseledande begrepp eftersom varje huskropp föreslås bli 5 våningar högt. De bör enligt BHF snarare betecknas som punkthus och med en volym som överstigen husen vid Stora Mossen utmed Drottningholmsvägen.

De enskilda punkthusens volym tillsammans med avståndet mellan huskropparna kommer att skapa en mycket kompakt husvägg utmed Drottningholmsvägen. Detta förstärks också av den nödvändiga bullervägg, som måste byggas för den hårda trafikens ljudnivå. Husväggen kommer helt att ödelägga det landskapsrum, som skapats vid upprättandet av trädgårdsstaden. Den låga villabebyggelsen i Nockebyhov och det öppna fältet utmed Drottningholmsvägen bildar en mjuk övergång mot Nockebyskogen.

Planförslaget kommer enligt föreningen att innebära en exploatering av ca 2 ha parkmark, ett viktigt område för rekreation och med såväl natur-, som kulturvården. Den föreslagna bebyggelsen kommer dessutom negativt att förändra landskapsbilden. Värdena i trädgårdsstaden och dess grönområden har nyligen framhållits av Bromma stadsdelsnämnds remiss till samrådet om *Den gröna*

promenadstaden (2012-10-25; Dnr 273-12-1.5.3.). Landskapsrummet har idag även andra kvalitéer som inte har beaktats i planförslaget.

BHF anför att både Startpromemorian och Planbeskrivningen nämner att ”stadigvarande utevistelse” inte kan ske nära ”stadsvillorna”, vilket innebär att sådana aktiviteter kan förväntas förläggas i Nockebyskogen. Detta visar på risker för nya anläggningar i detta riksintresse, vilket dock inte nämns i Planbeskrivningen.

Vidare framför föreningen att den ”kulturhistoriska lämning” (fornminnesregistrerad RAÄ 155) har i det aktuella landskapspartiet kvar sin äldre karaktär. Den har försvunnit på andra delar av Gustav III:s väg, särskilt med den nyligen uppförda bebyggelsen på andra sidan Åkeshovsvägen upp mot Abrahamsberg. Det är inte försvarbart att utplåna den ursprungliga och vackra sträckningen av Gustav III:s väg. Planförslaget innebär dessutom att den nu tydliga gröna och öppna gränzonen mellan stadsdelarna Nockeby och Nockebyhov försvinner.

En annan anledning till varför BHF anser att detta planförslag inte bör genomföras är trafikproblematiken. Av Stadsbyggnadskontorets samrådsredogörelse för Brommaplan (Grammet 1 m fl Dp 2011-18029-54) framgår att det pågår trafikutredningar för östra Bromma och för Drottningholmsvägen mot Ekerö. Inga resultat av dessa utredningar föreligger. Vägen mellan Brommaplan och Ekerö kommer med stor sannolikhet att få kollektivkörfält i båda riktningar. Länsstyrelsen skriver att ny bebyggelse inte får försämra möjligheterna till framtida utbyggnad av infrastrukturen (Drottningholmsvägen/väg 261). Bromma stadsdelsnämnd skriver att det vore önskvärt att kollektivtrafiken kunde kompletteras med spårbunden trafik mot Ekerö centrum. Även Ekerö kommun ser gärna en spårlösning för turistströmmarna till Drottningholm. Befolkningstillväxten på Ekerö kommer att i framtiden tillsammans med förbifartens färdigställande troligen innebära långa bilköer i rusningstrafik. Den föreslagna detaljplanen kommer att omöjliggöra breddning av Drottningholmsvägen och spårbunden trafik till Ekerö. Planförslaget kommer enligt BHF inte kunna avhjälpa en framtida besvärlig trafiksituation. Under alla omständigheter är det viktigt att avvakta med ett ställningstagande till detaljplanen till dess att infrastrukturproblematiken är utredd.

Avslutningsvis anser BHF framförallt att landskapsbilden skadas och att riksintresset för naturvård påtagligt skadas. Därför anser föreningen att planförslaget inte bör drivas vidare. Alternativt är det nödvändigt att en djupare miljökonsekvensbedömning görs för att bedöma såväl natur-, som kulturvärdena i området. I sammanhanget bör också ingå en bedömning av Drottningholmsvägens framtida nyttjande.

Fredrik Legeby
planchef

Maria Pettersson
planarkitekt